

BARNEOMBODET

RETTIGHETS- PLAKATEN

Rettigheter som gjeld for alle barn mellom 0 og 18 år

- Du har rett til omsorg og omtanke frå foreldre eller føresette.
- Foreldra dine har rett og plikt til å ta avgjerder på dine vegner.
- Foreldra dine skal la deg bestemme meir etter kvart som du blir eldre.
- Du har rett til jamleg kontakt med både mor og far sjølv om dei bur kvar for seg.
- Når du er i stand til å ha egne meiningar, skal du få informasjon og høve til å uttale deg. Meininga di skal ha vekt etter kor gammal du er og kor moden du er.
- Du har rett til hjelp frå barnevernet dersom du har det vanskeleg, eller dersom foreldra dine ikkje gir deg god nok omsorg.
- Du har rett til å vekse opp i tryggleik - det er strengt forbode å slå barn.
- Du har rett til nødvendig helsehjelp der du bur, og der du oppheld deg mellombels.
- Er du på sjukehus, har du rett til å ha minst ein av foreldra dine hos deg heile tida. Du har også rett til undervisning og aktivitetar under opphaldet.
- Har du spesielle behov eller problem, har du rett til hjelp som er tilpassa deg.
- Når du er sjuk, har foreldra dine rett til å vere heime frå jobben i eit avgrensa tal dagar, til og med det året du fyller 12 år. Dersom du har ein svært alvorleg skade eller sjukdom, er grensa 18 år.
- Du kan sjå filmar som er tillatne for alle.
- Du kan fiske utan å betale fiskeavgift fram til du blir 16 år.
- Du kan arbeide med kunst, kultur, sport eller reklame, så lenge arbeidet ikkje påverkar skulegangen, tryggleiken, helsa eller utviklinga di.
- Du har rett til eit røykfritt miljø.

Rettigheter ut frå alder

1 år

- Alle barn har rett til å sjå filmar merka "tillatt for alle" saman med ein vaksen.

→ ←

Du har rett til barnehageplass frå august når du har fylt eitt år.

→ ←

15 år

- Du er over den kriminelle lågalderen, og dersom du bryt lova kan du bli straffa med blant anna pengebot, fengsel, samfunnsstraff eller ungdomsstraff.

- Du kan bli part i barneverns-saker. Du har då rett til å sjå papira som barnevernet har i saka di, og du får advokat dersom saka din skal opp i fylkesnemnda. I nokre saker kan du bli part også når du er under 15 år.

6 år

- Du har rett og plikt til å gå på skulen.
- Du har rett til å få ditt eige undervisningsopplegg dersom du treng det.
- Du har rett til gratis leksehjelp frå skulen fram til 5. klasse.
- Du har rett til å medverke i skulen.

- Du kan sjå filmar merka "tillatt for alle" og filmar med aldersgrense 6 år. Du kan også sjå filmar med aldersgrense 9 år saman med ein vaksen.

Du har rett til å ha det trygt på skulen. Skulen skal stoppe mobbing og plaging.

- Du kan varetektsfengslast mens du ventar på rettsak, men berre når det er «tvingande nødvendig». Barnevernet og foreldra dine eller verja di skal varslast, og dei har rett til å ta part i saka. Du har spesielle rettar som barn, både når du er i kontakt med politiet og i fengsel.

- Du har rett til å melde deg inn og ut av foreiningar og trussamfunn (for eksempel kyrkja).

- Du kan gå aleine på kino med aldersgrense 15 år.

→ ←

Du kan øvingskøyre på lett motorsykkel, moped, snøscooter og traktor på bestemte vilkår, etter å ha gjennomført trafikalt grunnkurs.

→ ←

7 år

- Du skal få uttale deg i saker som handlar om deg. F.eks. kor du skal bu og kor du skal vere i ferien dersom foreldra dine er skilt, eller dersom du har kontakt med barnevernet.

- Du kan ta lønna arbeid, men arbeidet skal ikkje vere til skade for skulegangen, tryggleiken, helsa eller utviklinga di.

- Du bestemmer sjølv om du vil ha fritak frå religionsfag på skulen.

- Du kan velje utdanning sjølv, og du har rett til ein plass i vidaregåande skule etter at du er ferdig med ungdomsskulen.

- Du har rett til å søkje lån og stipend til vidaregåande opplæring.

17 år

Du kan ta seglflysertifikat, privatflysertifikat og helikoptersertifikat og fly heilt aleine.

9 år

- Du kan sjå filmar med aldersgrense 9 år. Du kan også sjå filmar med aldersgrense 12 år saman med ein vaksen.

Frå og med femte klasse har du rett til å bli valt inn i elevrådet på skulen, men du kan foreslå saker for elevrådet heilt frå første klasse.

13 år

- Du kan ta arbeid som for eksempel barnevakt, avisbod eller jordbærplukkar. Arbeidet må vere enkelt, og det må ikkje gå ut over skulegangen eller helsa di.

14 år

- Du kan delta på småviltjakt med våpen dersom du er saman med ein over 20 år. Denne personen må ha nødvendig erfaring, og foreldra dine må gi deg lov.

12 år

- Vaksne skal leggje stor vekt på det du meiner i saker som handlar om deg.
- Du kan ikkje adopterast utan å ville det sjølv.
- Du kan nekte å skifte etternamn sjølv om ein av foreldra dine gjer det.

No kan du gjere kva?

16 år

- Du har rett til å nekte foreldra dine å vite at du har vore hos lege så lenge ikkje legen meiner at det er heilt nødvendig at dei er informerte for å kunne ta vare på deg.
- Du kan øvingskøyre bil dersom du har gjennomført trafikalt grunnkurs. Den som køyrer med deg må ha fylt 25 år og hatt førarkort samanhengande i over fem år.
- Du er over den seksuelle lågalderen.

→ ←

Du slepp å betale skatt så lenge du tener mindre enn fribeløpet.

→ ←

Du kan ta båtførerprøven. Det er spesielle reglar for kor stor båt du kan køyre.

18 år

- Du er myndig og kan bestemme over deg sjølv.
- Du bestemmer sjølv i personlege og økonomiske saker.
- Dersom du er adoptert, har du rett til å vite kven dei biologiske foreldra dine er, dersom dette er kjent for myndighetene.

Når du er sjuk, har foreldra dine rett til å vere heime frå jobb i eit avgrensa tal dagar, til og med det året du fyller 12.

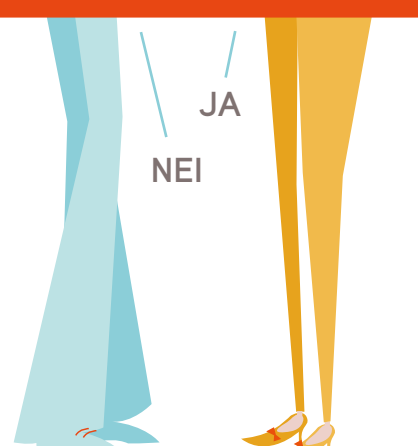
- Dersom du vil skifte etternamn, må foreldra dine vere einige i det, og søkje for deg.
- Du kan sjå filmar med aldersgrense 15 år saman med ein vaksen.

- Når du er mellom 12 og 16 år, skal ikkje foreldra dine få helseopplysingar om deg når du ikkje ønskjer det, dersom du har skunnet som bør respekterast.

- Du har rett til å seie meininga di i alle spørsmål som handlar om dei eiga helse.

- Foreldra dine eller verja di skal høyre på kva du meiner før dei bestemmer noko om økonomien din.

Du kan begynne med fallskjermhopping, henggliding eller paragliding dersom foreldra dine tillèt det.

- Du kan ta jegerprøven.

- Du kan ta mopedførarkort og førarprøven for lett motorsykkel og snøscooter og traktor dersom du har gjennomført trafikalt grunnkurs og anna obligatorisk opplæring.

→ ←

Du kan køyre traktor som ikkje går fortare enn 40 kilometer i timen. Til dette treng du ikkje førarkort, så lenge du ikkje køyrer på offentlig veg.

→ ←

- Du kan køyre inntil 15 meter lange båtar. Er båten lenger enn åtte meter, eller med ei motorkraft på meir enn 25 hestekrefter, må du ha bestått båtførerprøven.

- Du kan gå på småviltjakt aleine dersom du har tatt jegerprøven, og storviltjakt under oppsyn av ein vaksen, med samtykke frå foreldra dine.

- Dersom du blir gravid, kan du bestemme deg for å ta abort. Før du er 16 kan du også få tatt abort, men då skal foreldra dine vanlegvis seie meininga si. Dersom dei seier nei, avgjer fylkesmannen søknaden.

Du har stemmerett ved val.

- Du kan gå på storviltjakt aleine og kjøpe jaktvåpen.

- Du kan kjøpe tobaksprodukt, vin og øl, men ikkje sprit.

- Du kan ta førarkort for bil og mellomtung motorsykkel så lenge du har gjennomført trafikalt grunnkurs og anna obligatorisk opplæring.